

**Besejling og fiskeri
i Helnæs Bugt**

Ib Ivar Dahl

Besejling og fiskeri i Helnæs Bugt.

Forlaget Kysten 2024

Beskrivelsen er tilegnet medlemmer af Helnæs Bugts Fiskeriforening

Hvad, hvordan og hvor

Det meste af mit voksenliv har jeg ernæret mig som selvstændig sejrende vejleder i kystfriluftsliv. Med min lille flåde af smakkejoller var jeg vejleder for alle aldersgrupper. Det handlede meget om hvad man gjorde,- sejlede, fiskede, samlede urter, slog lejr, og om hvordan man tændte et bål i regnvej, satte sejl på jollen, styrede mod vinden, satte en ruse eller et nedgarn. Indimellem handlede det også om kulturhistorien, hvordan man læser landskabet, dets marker og skove, oldtidshøje og sten, bondegårde og fiskerhuse.



Med smakkejollerne under Bjørnø på tur i øhavet.

De senere år har jeg skrevet om det, jeg formidlede i bøgerne: "Smakkejollen og friluftslivet" Fiskeri og Søfartsmuseets forlag, Esbjerg. "Friluftslivet og økokulturen" og "Fra strandkanten" samt serien Hvidbjørns rejser I til X. fra forlaget Ravnerock. Desuden "Håndbog for fritidsfiskere" Dansk Amatørfiskerforenings forlag.

Disse bogtitler handler alle om hvad og hvordan. Med serien Hvidbjørns rejser og især bogen: "Bådfolk, skippere og fiskere fra Helnæs" fortælles der noget om hvor. Altså lokalt.

På det seneste er jeg blevet spurgt direkte, om jeg kan fortælle mere præcist om hvor i det lokale farvand, Helnæs Bugt, man kan gøre hvad.

Det er min erfaring, at erhvervsfiskere normalt er tilbageholdende med at fortælle for meget om hvad og hvor meget, de har fanget hvor og med hvilke metoder.

Jeg flyttede til egnen i 1976 med min familie og drev et husmandssted på Herredsbjerg ved Dreslette. Siden da har jeg fisket til familiens selvforsyning i Helnæs Bugt. I 1985 sagde jeg farvel til jobbet som lærer i Assens for at hellige mig landbruget, sejladsen, vejledningen i friluftsliv og forfatterskabet. I 1999 solgte Bodil og jeg landbrugsejendommen og flyttede ind i et lille hus ved stranden på Helnæs.

Mit kendskab til det lokale fiskeri skyldes brunshusefiskerne, blandt andre Niels Frederik Nielsen og Christian Dauerhøj, var gode meddelere, som gerne fortalte om fiskeriet. I dag er der kun en ældre men stadig aktiv fisker tilbage i Brunshuse.

Tidligere var det sådan at viden og kendskab til for eksempel fiskevande, fiskepladser og dertil knyttede redskaber blev leveret videre fra generation til generation. Ved kysten var det en naturlig del af ungdommens oplæring. Virkeligheden i dag er imidlertid, at erhvervsfiskeriet i vore farvande er ved at forsvinde. Forurening og iltsvind har betydet at fiskebestande er brudt sammen. Såkaldt modernisering med ændring af arbejdsgange fra håndarbejde til motorisering og automatisering har desuden gjort sit til, at det ikke længere er rentabelt at fiske med redskaber, der skal betjenes som håndarbejde. Samtidig med at fiskeri med håndbetjente redskaber er forsvundet, forsvinder kendskab og viden. En mere end ti tusindårig kæde af generationsoverlevering er ved at blive brudt. Traditionsbærerne forsvinder.

Man kan sige det sådan: Når ingen længere husker stedernes navne, forsvinder de.

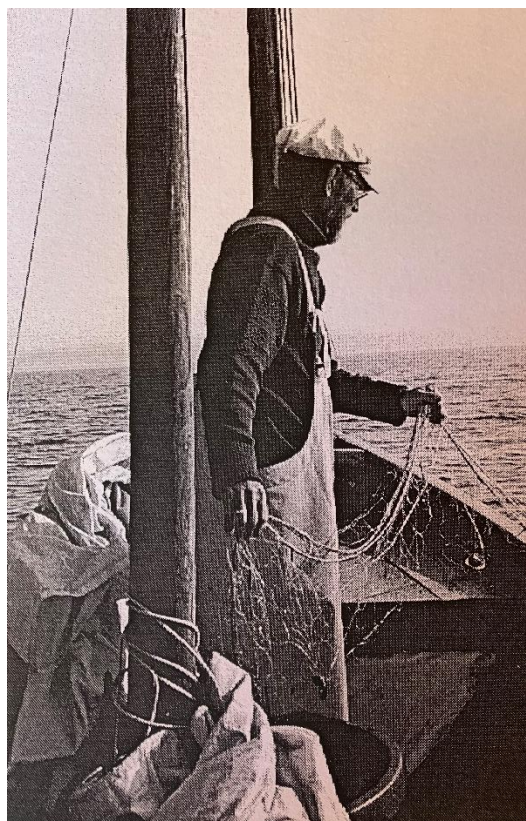
Der har været tradition for at strand- og kystboere frit kunne sætte redskaber i havet og hente tilskud til familiens forsørgelse. Også den tradition er ved at være brudt. I dag kaldes den slags for rekreativt fiskeri. Det deles op i sportsfiskeri, - med fiskestang og fritidsfiskeri med redskaber. Begge grupper skal betale et beløb til staten for at udføre fiskeriet. Især den sidste gruppe, fritidsfiskerne bliver stadig mere statsligt reguleret med stadig færre redskaber og forbud mod visse fangster og metoder.

Også disse reguleringer medvirker til, at kendskab og viden forsvinder.

Da jeg begyndte at fiske var påhængsmotorer dyre. Jeg fiskede fra jolle med årer og sejl. Det har jeg næsten holdt fast i. De senere år blev det dog mere for påhængsmotor.



Garn drives ud



Garn hales over styrbord side

Kort fortalt, er det gået sådan i mit voksenliv. Da jeg begyndte at fiske for ca 60 år siden, var der ingen begrænsninger på redskaber, og vi kunne sælge overskud af fangsten f. eks til fiskernes auktion på lige fod med erhvervsfiskere. Sådan var der mange unge drenge, der begyndte erhvervsfiskere.

I 1970erne blev fritidsfiskere pålagt at betale fiskekort og redskaberne blev begrænset til fx 3 sæt af hver. Samtidigt indførtes omsætningsforbud, og nedgarn måtte ikke sættes mindre end 100 m fra land.

I 2010erne blev det forbudt for fritidsfiskere at sætte torskeruser og ålegarn ved pæle, og i 2020erne blev det forbudt at fiske med åleruser, - tilbage af ruseredskaber er nu kun rejeruser. – og så må vi stadig fiske med ned- og flydegarn.

Der er altså mindre at lære for at være fritidsfisker.

Man lærer at cykle ved at cykle.

Og

Man lærer at sejle ved at sejle.

Og.

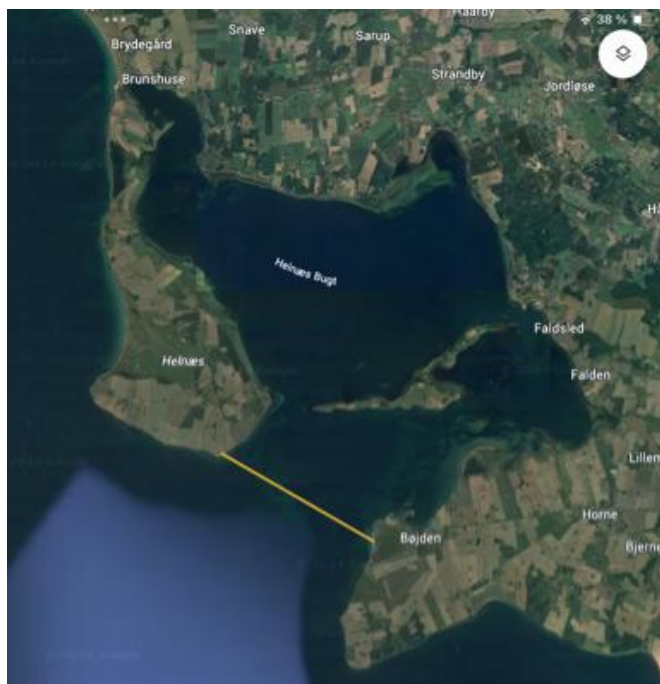
Man lærer at fiske ved at fiske.

En bog kan kun være en slags støttehjul til aktiviteten og måske en slags sikring mod at emner går i glemmebogen.



Med prammen ved ålegarnet

Helnæs Bugt



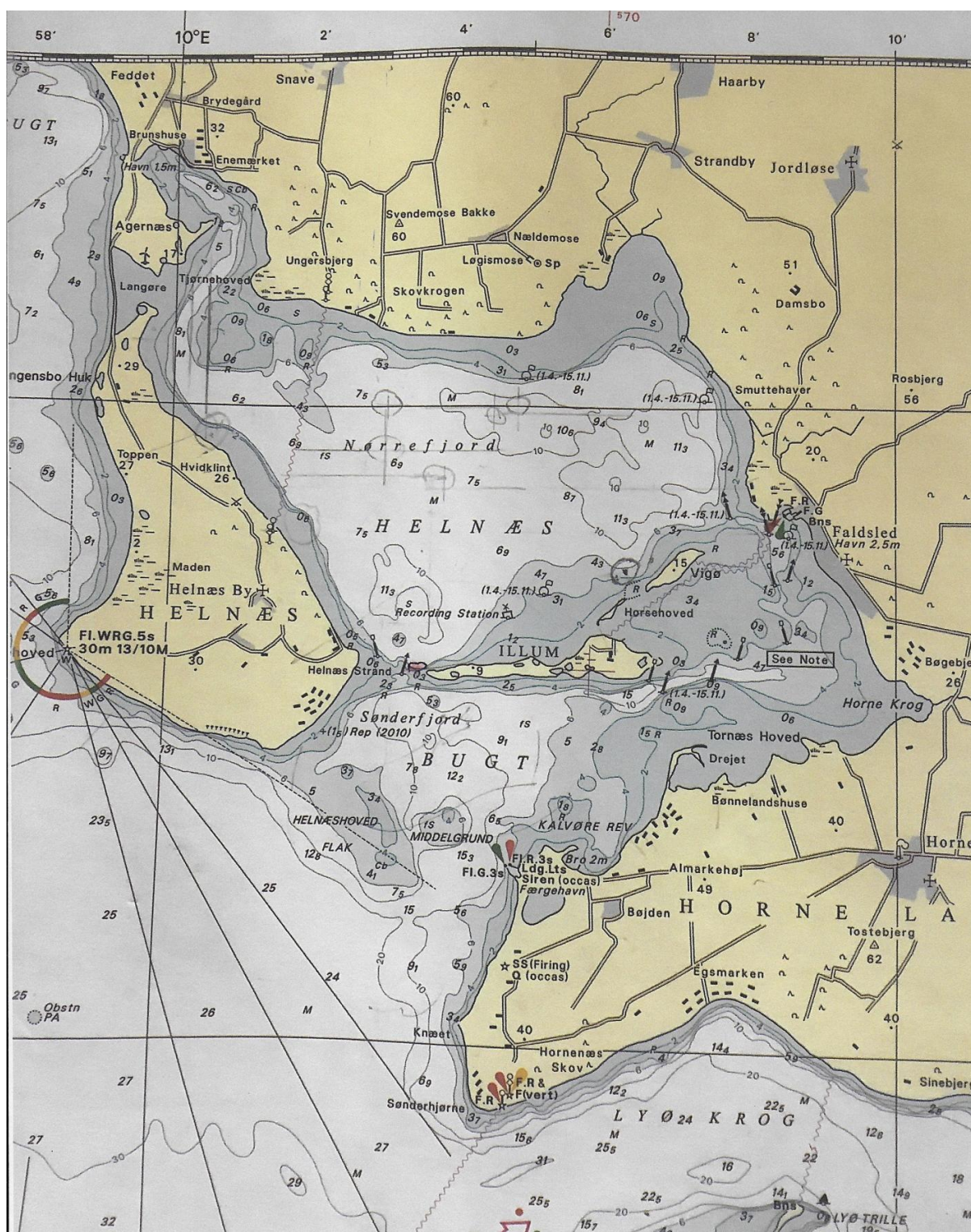
Helnæs Bugt er defineret som farvandet nord for linjen Skarpenhavn på Helnæs og Albuen ved Bøjden. Øerne Illumø, Horsehoved og Vigø deler bugten i to fjorde, Sønder Fjord syd for øerne og Nørre Fjord nord for.

Med Vedtægt for fiskeriet i Helnæsbugten af august 1978 blev bugten friholdt for alle slags bundslæbte redskaber. Desuden blev Nabbekrog syd for Strandby, hvor Hårby Å har sit udløb, og Langørsfjorden langs dæmningen til Helnæs friholdt for enhver form for fiskeri med stående redskaber som garn og ruser. Bekendtgørelsen blev afløst i januar 2019 af nye bekendtgørelser om dels trawlfiskeri og muslingeskrab som friholder hele Helnæs Bugt for disse fiskerier. Fredningen af Nabbekrog blev opretholdt, men fiskeriet i Langørsfjorden blev givet fri.

At hele Helnæs Bugt har været friholdt for enhver form for trawlfiskeri og muslingeskrab er uden tvivl en medvirkende årsag til bugtens miljøtilstand. Fredningen af Langørsfjorden var passende, fordi fjorden var en fin "kravlegård" for opvækst af fiskeyngel. At fredningen blev ophævet i 2019 er ikke i fritidsfiskernes interesse. Fredningen af Nabbekrog blev opretholdt. Det skyldes først og fremmest passage af havørred til og fra Hårby Å.

Besejling af bugten

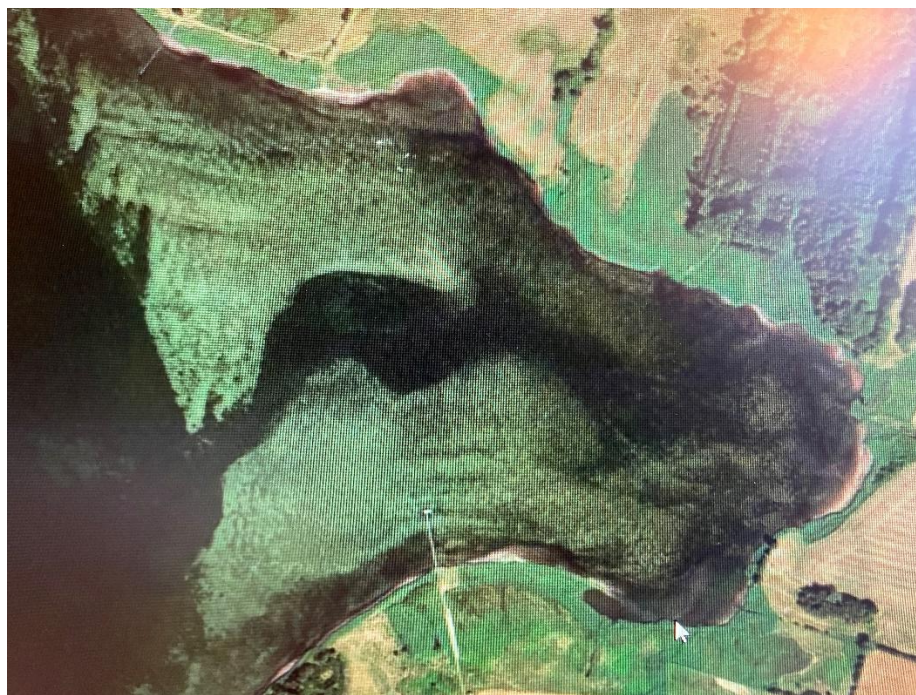
Sønderfjord



Helnæs Bugt. Udsnit af søkort 152 (se bort fra gamle blyantsmærker)

Besejlingen af Sønder Fjord er forholdsvis enkel idet sejløbet ind til Faldsled er afmærket med koste. Færgehavnen ved Bøjden må vi ikke besejle, men rundt om det lille øre øst for kan der sejles ind til Bøjden Bro, hvor der før var aktive erhvervsfiskere.

Lidt længere inde i fjorden ligger Drejet ved Bønnelandshuse. Ret ud for den vej, som fører ned der findes en ganske lille fiskerihavn, som i dag er næsten tilsandet.



Hornekrog

I Hornekrog findes en jollebro. Besejlingen ind i krogen kan ske i det snoede dyb. Joller som ikke stikker for dybt, kan flyde ind til broen.

Fra Sønderfjord kan man besejle sydkysten af øerne Horsehoved og Vigø ved at styre øst om sandbanken ved Illumø's Østerhoved. Nogle falboere plejer at sætte en kugle på spidsen af banken, - men man kan ikke regne med det hvert år.



Der kan sejles ind til Illumø's private bro i en kølbygget jolle. Luftfoto viser, at der er dyb ind til Horsehoved og langs sydkysten af Vigø. Ønsker man at sejle øst ud, er det vigtigt at passere Vigø østrev i god afstand

Det frarådes at sejle ud i Nørre Fjord gennem farvandet mellem Horsehoved og Vigø. Der er mange store sten og fra vigø siden strækker en gammel stenbrolagt vej under vandet sig ud i farvandet.

Vil man med en ikke for dybtflydende jolle sejle ud i Nørre Fjord mellem Illumø og Horsehoved bør man følge den "rende" der vises på luftfoto nærmest Illumø. Der bør være mindst daglig vande – og det kan endog være at bådføreren må ud at soppe for at skubbe jollen igennem. (Sten på sandbunden er begroet med blæretang og nemme at se)

Nørre Fjord

Indsejlingen til Nørre Fjord mellem Helnæs og Illumø er afmærket med koste. Vil man sejle dybere ind i fjorden, bør der holdes god afstand ind til helnæskysten, hvor lavvandede sandflader rækker mere end 100 m ud fra stranden.

I fjordens nordvestlige ende findes en lavvandet grund, som hedder Rønnen. Der er kun $\frac{1}{2}$ over grunden, som har mange sten, sandflader og muslingebanker.

Brunshusefiskerne lærte mig at besejle fjorden. Da jeg flyttede til egnen, havde vi en stor spidsgatter som rejsebåd for familien. Den blev senere afløst af en kutter til følgebåd for smukkejollerne. Det var fartøjer med en vis dybgang, og det var nødvendigt at kende fjordens grunde.



30 fods spidsgatter Vidi



27 fods kutter Hvidbjørn

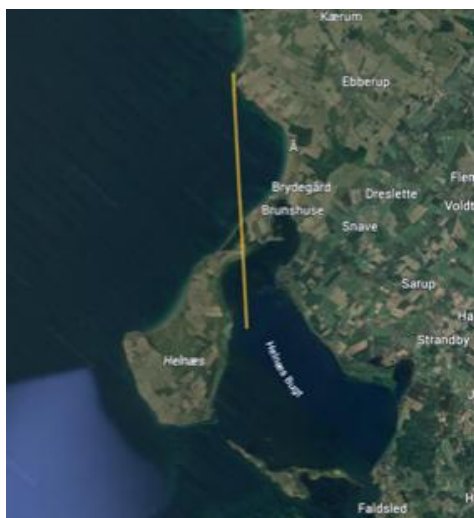


33smakke Mads Illum (Vadehavet)



Megin – Smakke Sofia, - (Grækenland)

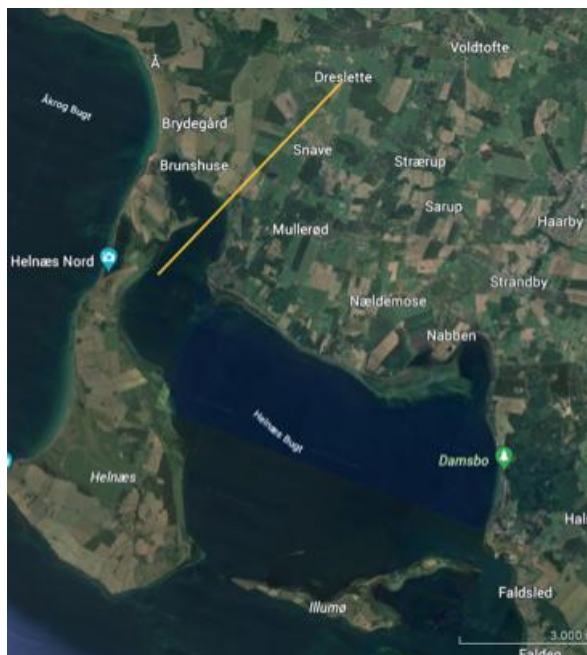
I dag er smakke Sofia vores hygge- og fiskerbåd.



Pejling: Sønnerby Klint overet len, Helnæs. med Ha

Før vi fik GPS sejlede vi på overetmærker. Holdes Sønnerby Klint over et med spidsen af Halen på Helnæs, gå man fri og vest om Rønnen.

Ønsker man at dreje ind mod Brunshuse, holdes pejlingen Dreslette Kirke overet med en gulstens gavl på Arnes gård – eller man går lidt længre mod V og holder den store Enemærkegård på kirken. I det mærke kan der sejles ind og styres øst om Skarris Odde på Agernæs.

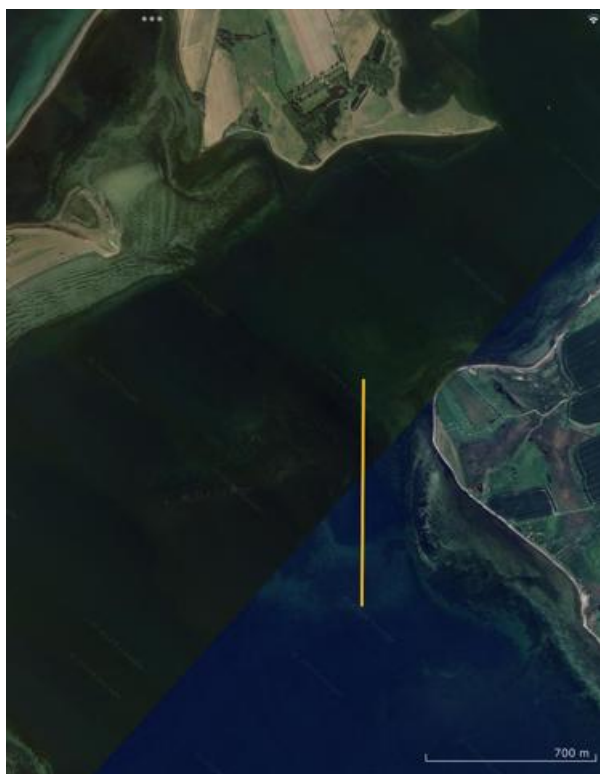


Inde ved Brunshuse bør der sejles tæt under land langs med husene fordi der står en grund af grus og sten fra den lave odde. (gul markering)



Med forsigtighed kan der sejles nord og vesten om Fiskerholm. Udsejling fra Fiskerholmskrogen kan ske sønden om holmen på ca $\frac{1}{2}$ m vanddybde, idet der holdes god afstand over til Skarrisodde "tap" som vender mod nord.

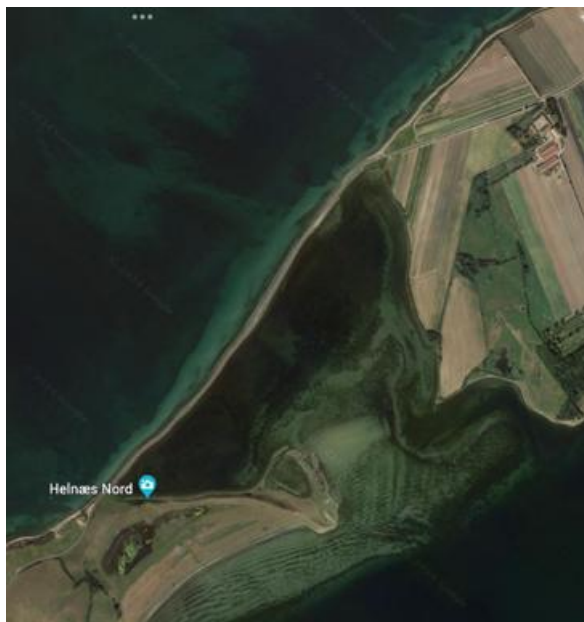
En indsejling til Brunshuse fra Nørre Fjord kan foretages øst om Rønnen gennem Tyreløb med ca 2 1/2 m vand hele vejen.



På nordlig kurs i Tyreløb styres mod den høje træbevoksning på Agernæs. Landgrunden om styrbord ind mod Tjørnehoved er nem at se, idet den består af lys sandbund.

På sydlig kurs i Tyreløb styres mod lunden på Illunø.

Langøresfjorden kan besejles gennem et snoet dyb langs med Agernæs. Der er lavest i den inderste del af det snoede dyb og lige før man når ind i Langøresfjorden



Langøresfjorden og Agernæskrogen

Bemærk det S formede dyb langs Agernæs. Strandsøen, der ligner en havn, på nordspidsen af Halen hedder Flødebøtten.

Selve Halen er skabt i en gletscher- tunnel ved aflejring med sand. Da isen smeltede, stod åsen som en langstrakt bakke.

Vil man besejle broen ved Nabben må man sejle ind tæt på Damsbolandet.



1 hedder Grønhøj

2 Der er dybt vand ind til en stenhøfde. Stedet var bådeleje for fiskere fra Strandbyskov og Jordløse. Derfor kaldes stedet "Det gamle Bådeleje". Før lå der en række små fiskerskure og en tjæregryde ved siden af et ophalerspil. I dag er der en misligholdt chelter.

Fiskere fra Nabben plejer at sætte en kugle som mærke spidsen af sandgrunden ved nordsiden af indsejlingen.

Ved selve Nabben er der anløbsbro og kommunalt areal til fritidsfiskere. De har et skur på arealet og kalder sig Hårby Fritidsfiskerforening.

I bunden af Nabbekrog løber Håby Å ud i fjorden sammen med det mindre vandløb, som hedder Stranby Bæk, hvor der i dag er fredet et større lavbundsareal bl.a. til opslugning af overskudsgødning fra marker øst for bækken og åen.

Sejler man fra Fiskerhusene på Helnæs ind langs øens østkyst passerer man nedenstående steder i vist rækkefølge:

Klinteskov. Foran stranden rækker sandfladen ca 100 m ud mod dybet.

Østergård Sand. På stranden står to kabelbåker. Der må ikke ankres i kabelfeltet. Ved spidsen af den lyse grund står sandet meget stejlt og dybden falde fra ca 1 m til ca 6 m over ganske få m mod øst.

Det gamle navn er Simsodden.



Møllesand. Sandfladen er jævn med fine bede af ålegræs.

Abkeld Sand. Stedet har navn efter gården ind ved stranden. Også her står Ø og N kant ret stejlt mod større dybde.

Det gamle navn er Stenkisteodden



Elnebjergkrogen også kaldet Rørmosen. Selve rørmosen er jo en lavning i landskabet. Denne lavning fortsætter som et dyb i fjorden.



Sejler man fra Fiskerhusene ud i Sønderfjord og Lillebælt kan man fint sejle tæt på stranden i en jolle med påhængsmotor, når man runder Odden ved daglig vande. Selve sandfladen hedder selvfølgelig blot Odden.

En større kølbygget båd, må holde uden om den røde kost. –

Følges kysten mod vest sejler man først over en stor sandflade som forlænger Helnæs Odde mod syd. Søkortet viser desuden, at efter man har passeret sommerhusene kommer man til Helnæs Hoved Flak, som for største delen består af sandbund.

Den tydelige pynt på kysten hedder Skarpenhavn. Der ligger nogle meget store sten i en dyng, som rækker 40 – 50 m ud fra kysten.

Fiskeriet

Om de nævnt redskaber og deres håndtering, se venligst i min ”Håndbog for fritidsfiskere”

De nævnte flydegarn bør ikke sættes med pålandsvind.

Sild

Tidligt om foråret i dagene mod påskefuldmåne trækker den lokale sildestamme ind i bugten. I Nørre Fjord kan der fanges sild med flydegarn som sættes vinkelret ud fra kysten lige uden for sandfladen. Efter reglerne må garnet ikke røre bunden. Flydegarn kan sættes hele vejen ind i fjorden langs land.

Tidligere havde brunshusefiskerne sildebundgarn stående i Elnebjergkrogen ud for Rørmosen. Vårsild kommer jo ind for at gyde. Man sagde, at når strandene i Langørsfjorden begyndte at skumme, var der sildemælk og rogn i vandet.

Hornfisk

I maj – juni kommer hornfiskene ind til kysterne. De går ofte i stimer langs kysterne på ganske lavt vand. De kan fanges fra stranden med en god kastestang, eller dørges op fra båd, der sejler langsomt langs kysten i zik zak mellem dyb og fladvand. Der kan fiskes med pirk eller pirk uden krog, men med en rød silketråd. De stejle sandskrænter ved Østergård Sand og Abkeld Sand er gode steder til at fange hornfisk med dørge,

Makrel

I juli og august er det tid at fange makrel. I Sønderfjord f. eks ud for Skarpenhavn kan man sætte flydegarn på 3- 4 m dybde. Garnet sættes med tov til et kraftigt anker. Foran flagbøjen bør sættes en kugle (garnblåser) så garnet ikke trykkes ned, når der løber fisk (eller vandmænd) i. Man starter med at sejle garnet vinkelret ud fra kysten og sætter til slut en kugle og en flagbøje, men intet anker. Strømmen vil nu lade garnet glide, så det står strømret. Husk. Strømmen kan vende, før du røgter. Når vi sætter på den måde, kaldes det sløjgarn eller svajgarn. Farvandet i Sønderfjord og Lillebælt kan være befærdet om natten. Der bør sætte blinkende lys på flagbøjene!!!

Inde på Nørre Fjord kan der sættes efter makrel langs Helnæslandet på samme måde som man sætter sildegarn. Spidsen af Østergård Sand og Abkeld Sand er gode fiskepladser til makrel.

Havørred

Overalt langs kysterne på Helnæs kan der fanges havørred både ud mod bæltet og inde i bugten.

Havørred svømmer langs land. Om natten søger de ind på sandflader for at æde. Mange sportsfiskere går med deres fiskestænger langs kysterne mod Lillebælt og inde i bugten foretrækkes strækningen fra Fiskerhusene og nordpå ud for skoven.

Vil vi sætte ørredgarn, bør vi vælge ørred-flydegarn. Uden at forstyrre sportsfiskerne kan der sættes 100 m fra land på både Østergård og Abkeld Sand samt ud for Møllesand. Garnet sættes vinkelret på kysten ud over ”kanten” mod dybet.

Om natten går havørred ofte helt inde langs stranden. Med kraftig vestlige vinde, falder vandet ud af Nørre Fjord. Så kan havørred opfatte kanten mellem sandflade og dyb som strandkysten og svømme langs den. Så: Ørredgarn i dårligt vejr kan være en god ide. – Hvis man ellers kan få båden ud!

Fjordskrubber

Bugten har – indtil videre – en pæn bestand af små tykke fjordskrubber. De kan typisk fanges over stort set hele bugten i nedgarn på 3 til 6 m vand. Der er flere gode fiskepladser inde i Nørre Fjord f.eks langs med Klinteskoven, på sandbund S for den røde kugle N for Horsehoved. – Der kan også sættes garn på sandfladen mellem Helnæs Odde og den røde kost ved badeløbet. Men, der kan løbe stærk strøm ved skiftende vandstande og MAN KAN FÅ MEGET SNAVSEDE GARN .

Rødspætter, isinger, pighvar, tunger

De arter trives af en eller anden grund bedst ude i Lillebælt. Rødspætter kan være der hele året, men især isinger trækker ind mod kysterne i foråret og forsommeren. Som fiskeplads kan Helnæs Hoved Flak anbefales. Pighvar er en sær fisk. Den bør fanges i stormaskede hvaregarn. Og garnet bør stå i minimum 2 døgn – gerne 3. – Så man må beregne sin fisketid efter grundigt syn på vejrmeldingen. – Pighvar trækker helt ind til kysten i maj – juni

Torsk

Tidligere løb der ofte torsk i garnene, når vi satte inde i bugten. Ville man virkelig fange torsk, kunne man med fordel pilke torsk i den åbne del af Sønderfjord eller i Lillebælt, for eksempel på kanterne af Helnæs Hoved Flak eller på det store flak mellem Helnæs Fyr og grundkosten ret vestenfor. På stille dage sejlede vi så langt, som til Hesteskoen for at pilke torsk. (Se søkort 152) Siden er det gået slemt tilbage med torskefiskeriet. Så sent som i 2021, da vi stadig måtte fange ål i ruser, så vi rigtig mange små undermålstorsk i ruserne, men vi så dem aldrig som større. Hvor de blev af, er stadig en gåde. Torsk er stort set borte fra farvandet.

Ål

Ålefiskeriet har altid været ganske godt i Helnæs Bugt. Om sommeren kunne der fanges gulål i tangskove og ålegræsbede, og i mørkenætterne om efteråret fra september og frem satte man ruserne ind til land og fangede blankål. Erhvervsfiskerne, som brugte bugten før os, var bundgarnsfiskere og havde deres hovedindtægt ved ålefiskeriet om efteråret. I dag (2024) er det forbudt for fritidsfiskere at fange ål. Det skyldes en påvist tilbagegang for den baltiske ål.

Ålekvabber

I det tidlige forår, når vandtemperaturen steg, fangede man kvabber i ruser langs kanterne. Sommer og efterår igennem var de en slags bifangst i åluserne.

Fjordrejer

Allerede i april, når solen varmer det lave vand op, fanges der rejer inde i Brunshuse. Maj måned igennem rykker rejefiskeriet langs strandene længere ud langs helnæskysten. I den periode er det rejer med rogn, der fanges. Senere i juni og juli kan der fanges rejer langs strandene ved Helnæs Sydland.

Muslinger

Ved lavvande kan man hurtigt sanke sig en grydefuld blåmuslinger. Fra de egentlige muslingerev kan muslinger tages med brejle. Det er en stengreb sat vinkelret på en stage. Med brejlen kan der nemt øses en grydefuld muslinger op i båden.

Fiskeri med omtanke

Vi fisker for eksempel på en lokal bestand af fladfisk. Over tid er der fare for at bestanden overfiskes og dermed formindskes. Ved fiskeri på en bestemt fiskeplads. For eksempel i Nørre Fjord foran klinteskoven, kan der opfiskes en vis mængde skrubber. Nye fisk vil over tid søge ind fra siderne, efterhånden som der tyndes ud i bestanden. Det har dog en grænse, som er svær at forudsige. Vi ved dog, at grænsen er der. Derfor er det vigtigt at indstille fiskeriet på pladsen over en periode, hvis fangsterne begynder at falde i antal. Der jo flere andre gode steder at sætte sine garn.

Tidligere var hunskrubber med rogn fredet fra 15. februar til 15. maj. I dag er den fredning desværre ophævet. Lokalt i vores forening kan vi imidlertid opfordre medlemmerne til alligevel overholder fredningstiden. – Hunskrubber med rogn er alligevel slaskede i kødet og dårlig spise. Det samme gælder i perioden lige efter, de har smidt rognen. – Så man går ikke glip af noget ved at frede skrubberne i den periode.

Hvis man slår mødrene ihjel, fødes der ingen børn!!!

Det samme gælder for de andre arter af fisk, vi holder af at fange. En pæn voksen pighvar med en stor rognæk bør sættes ud igen. !!

Når vi fisker på de fiskestammer, der kommer ind i Bugten for at gyde, bør vi fiske nænsomt. Sild, hornfisk og makrel kommer ofte i store stimer. Så kan vi tage, hvad vi med rimelighed kan bruge hver især, men vi bør afholde os fra grådighed.

Det handler om god fiskeretik.

En lille solstrålehistorie. Når vi sætter rejeruser, løber der ofte små bitte skrubber ind. De senere år har der været mange. Dem sætter vi selvfølgelig forsigtigt ud, så de kan vokse sig store. Det tager ca 4 år før skrubber er voksne og kønsmodne.

Pleje af vores fiskevand

Vi er særdeles heldige, at vi har et sundt fiskevand. De fleste andre kystnære områder i Danmark lider kraftigt af iltsvind og fiskedød. Der er ikke noget for fritidsfiskere at fange. Og da slet ikke for erhvervsfiskere som kan opretholde erhvervet.

Det er ikke et tilfælde, og det er ikke kommet af sig selv, at Helnæs Bugt er forholdsvis sund. Vore forgængere, de stedlige erhvervsfiskere blev enige om at acceptere, at bugten blev lukket for bundslæbte redskaber. Ingen trawl af nogen art, ingen muslingeskrabere. I begyndelsen af 2000-åren havde bugten det ikke så godt. Et sand- og grusfirma havde tilladelse til at suge råstoffer inde i bugten. På nordsiden af Illumø var der dannet nogle dybe sugehuller. Over tid var de blevet fyldt med slam, som dannede svovlbakterier. Iltsvind bredte sig. Amatørfiskerforeningen gik i samarbejde med DTU Aqua. I 2009 til -12 blev der dyrket 40 tons muslinger på liner på nordsiden af Illumø. Da de var vokset til passende størrelse, blev de lagt ud som et biogent rev af blåmuslinger i et område N for Vigø. Siden har muslingerne formeret sig og dannet andre biogene rev af muslinger flere steder i bugten. En enkelt musling kan filtrere 5 L vand i timen for alger. Muslingerev holder vandet rent og modvirker iltsvind.

I 2018 kom der pludselig en muslingekutter ind i bugten. Efter telefonsamtaler og udveksling af Emails med fiskerikontrollen og ministeriet fik vi den muslingekutter vist ud af bugten!!

Efter yderligere brevveksling med fiskeriministeren fik vi udvirket, at **trawl og muslingeskrab blev forbudt ved ny bekendtgørelse af januar 2019.**

Siden har vi holdt godt øje med bugtens muslingebanker og desuden de fine bede af ålegræs, som har bredt sig. Det vigtigt, at det arbejde fortsætter.

I skrivende stund har vi ansøgninger inde hos Veluxfonden og Fynske Bank om økonomisk støtte til anlæg af et stenrev ved Vesterhoved, Illumø. Vi krydser fingre for, at de ansøgninger går igennem. – Så er der en lille mulighed for, at vi får torsken tilbage.

Note 1 okt. 2025 Vesterhoved Stenrev er genetableret og vi er begyndt at dyrke muslinger på liner i fjorden ud for Kropsten (S ende af Klineskoven)